

MEMORANDWM CYDSYNIAD DEDDFWRIAETHOL ATODOL (MEMORANDWM RHIF 3)

Y BIL IECHYD MEDDWL

1. Gosodir y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol hwn o dan Reol Sefydlog 29.2. Mae Rheol Sefydlog 29 yn rhagnodi bod rhaid gosod memorandwm cydsyniad deddfwriaethol, ac y ceir cyflwyno cynnig cydsyniad deddfwriaethol gerbron Senedd Cymru os yw Bil gan Senedd y DU yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â Chymru sy'n rhoi sylw i faterion datganoledig.
2. Cyflwynwyd y Bil Iechyd Meddwl ("y Bil") yn Nhŷ'r Arglwyddi ar 6 Tachwedd 2024. Cyhoeddwyd argraffiad newydd o'r Bil ar 24 Chwefror 2025 i ymgorffori'r gwelliannau a wnaed yn ystod y cyfnod Pwyllgor. Gellir dod o hyd iddo yn: Y Bil Iechyd Meddwl [Tŷ'r Arglwyddi]. Mae'r holl gyfeiriadau at ddarpariaethau yn y Bil yn y memorandwm cydsyniad deddfwriaethol atodol hwn yn gyfeiriadau at y darpariaethau hynny yn yr argraffiad newydd o'r Bil.

Amcanion Polisi

3. Mae amcanion polisi datganedig Llywodraeth y DU yn parhau fel y'u nodwyd yn y memorandwm cydsyniad deddfwriaethol cyntaf a osodwyd ar 20 Tachwedd 2024.

Crynodeb o'r Bil

4. Noddir y Bil gan yr Adran Iechyd a Gofal Cymdeithasol.
5. Darparwyd crynodeb o'r Bil yn y memorandwm cydsyniad deddfwriaethol cyntaf, sy'n parhau'n gywir.
6. Mae swyddogion Llywodraeth Cymru a swyddogion Llywodraeth y DU wedi parhau i fod mewn cyswllt rheolaidd ynghylch y gwaith o ddatblygu'r Bil, gan gynnwys gwelliannau gan Lywodraeth y DU sy'n effeithio ar Gymru.

Y diweddaraaf am y sefyllfa ers cyhoeddi'r ail femorandwm cydsyniad deddfwriaethol

7. Ar 24 Mawrth 2025, cyflwynodd Llywodraeth y DU nifer o welliannau, gan gynnwys y cymalau a ganlyn o'r Bil, i'w hystyried yn ystod cyfnod Pwyllgor Tŷ'r Arglwyddi. Mae'r gwelliannau a restrir isod wedi'u drafftio i rychwantu Cymru a Lloegr:

- Cymal 18
 - Cymal newydd ar ôl cymal 18
 - Atodlen 2 – gwelliannau i'r Atodlen A1 newydd sy'n cael ei mewnosod yn Neddf Iechyd Meddwl 1983
 - Cymal 53
8. Cynhaliwyd y cyfnod Adrodd rhwng 31 Mawrth a 2 Ebrill 2025. Cafodd y gwelliannau hyn eu hystyried yn ystod y trafodion hynny.

Darpariaethau yn y Bil y mae angen cydsyniad ar eu cyfer

9. Yn ogystal â'r cymalau yr argymhellais fod angen cydsyniad ar eu cyfer yn y memorandwm cydsyniad deddfwriaethol cyntaf ac yn y memorandwm cydsyniad deddfwriaethol atodol blaenorol, rwyf i o'r farn bod angen memorandwm cydsyniad deddfwriaethol atodol mewn perthynas â'r gwelliannau a ganlyn:
- Tystysgrif meddyg ail farn penodedig ar gyfer therapi electrogynhyrfol brys: Mae'r gwelliant hwn i gymal 18 yn **dileu'r pŵer gwneud rheoliadau** a fyddai'n caniatáu i'r Ysgrifennydd Gwladol, neu Weinidogion Cymru mewn perthynas â thriniaeth a ddarperir yng Nghymru, wneud darpariaeth i hepgor yr angen i feddyg ail farn penodedig ardystio therapi electrogynhyrfol gorfodol brys mewn amgylchiadau eithriadol. Mae'r gwelliant yn gosod y polisi ar wyneb y Bil yn hytrach na galluogi rheoliadau i gael eu gwneud. Mae'r gwelliant yn darparu, pan fo amgylchiadau eithriadol yn golygu nad yw meddyg ail farn penodedig ar gael i awdurdodi therapi electrogynhyrfol achub bywyd, y caiff y clinigydd cymeradwy wneud hynny. Cafodd y gwelliant hwn ei argymhell gan y Pwyllgor Pwerau Dirprwyedig a Diwygio Rheoleiddio.
 - Cymal 18 Therapi Electrogynhyrfol, Mân a Thechnegol: mae hwn yn **welliant eglurhaol** ynghylch amgylchiadau pan na fo'r gofyniad am dystysgrif gan feddyg ail farn penodedig yn gymwys i therapi electrogynhyrfol brys. Mae'r gwelliant yn egluro nad yw'r gofyniad am dystysgrif gan feddyg ail farn penodedig yn gymwys i therapi electrogynhyrfol brys: (1) pan fo'r claf yn cydsynio, neu (2) pan fo gan y claf ddifffyg galluedd ond nid yw'r driniaeth yn gwrthdaro â phenderfyniad ymlaen llaw ac ati.
 - Asesu o bell – Meddyg Ail Farn Penodedig: Mae'r gwelliant hwn yn gymal newydd ar ôl cymal 18. Mae'r gwelliant yn **galluogi cyfweiliadau neu archwiliadau o dan adran 119 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983 i gael eu cynnal o bell**. Byddai'n galluogi pobl benodol i gynnal asesiadau o bell at ddibenion therapi electrogynhyrfol nad yw'n frys a rhai triniaethau eraill. Mae'r gwelliant hefyd yn disodli cymal 18(7) sy'n gwneud darpariaeth gyfatebol ar gyfer triniaeth frys.
 - Person Enwebedig – (yn ymwneud â Gorchmynion Gofal ar gyfer pobl ifanc 16 ac 17 oed). Yn benodol, mae'r gwelliannau i Atodlen 2 ac i

baragraff 10 o Atodlen A1 newydd yn **sicrhau**, pan gaiff person enwebedig ei benodi ar gyfer claf sy'n 16 neu 17 oed, ac y mae gan awdurdod lleol gyfrifoldeb rhiant drosto, **mai'r awdurdod lleol a gaiff ei benodi fel y person enwebedig**.

- Asesiad o bell – Person Enwebedig: Mae'r gwelliant hwn i Atodlen 2 yn **newid y broses ar gyfer penodi person enwebedig er mwyn caniatáu i rannau ohoni gael eu cynnal o bell**. Mae'n dileu'r gofyniad i lofnod y person enwebedig ar y ddogfen benodi gael ei dystio ym mhresenoldeb corfforol y tyst, ac nid oes rhaid cynnwys y gwahanol ddatganiadau na'r llofnodion yn yr un ddogfen ffisegol mwyach.
- Cymal 53 (Pŵer Gweinidogion Cymru i wneud darpariaeth ganlyniadol): Byddai'r gwelliant hwn yn sicrhau bod rheoliadau a wneir gan Weinidogion Cymru o dan y pwerau diwygio canlyniadol yn y Bil sy'n diwygio neu'n diddymu deddfwriaeth sylfaenol (ar yr amod y byddai diwygiadau o'r fath o fewn cymhwysedd y Senedd pe baent wedi'u cynnwys mewn Deddf gan y Senedd) yn **ddarostyngedig i'r weithdrefn penderfyniad cadarnhaol** yn y Senedd.

Barn Llywodraeth y DU ynghylch yr angen am gydsyniad

10. Mae Llywodraeth y DU yn cytuno bod angen cydsyniad ar gyfer y gwelliannau i gymal 18, y cymal newydd ar ôl cymal 18, cymal 53, ac Atodlen 2.
11. Yn fy marn i, mae'r gwelliannau i'r darpariaethau a restrir ym mharagraff 10 yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â Chymru sy'n rhoi sylw i fater datganoledig, sef iechyd y cyhoedd. Yn unol â Rheol Sefydlog 29 felly, mae'n ofynnol cael cydsyniad y Senedd.

Y rhesymau dros wneud y darpariaethau hyn ar gyfer Cymru yn y Bil Iechyd Meddwl

12. Yn fy memorandum cydsyniad deddfwriaethol gwreiddiol a'r memorandum cydsyniad deddfwriaethol atodol dilynol, nodais fy rhesymau dros ddod i'r casgliad y dylai'r darpariaethau hyn ar gyfer Cymru gael eu gwneud drwy'r Bil Iechyd Meddwl. Yn fy marn i, mae'r rhesymau hyn yn parhau i fod yn berthnasol, ac maent hefyd yn berthnasol i'r darpariaethau newydd sy'n cael eu cynnig. Rwy'n eu hailddatgan isod, er hwylustod cyfeirio.
13. Rwy'n cefnogi'r diwygiadau hyn a fydd yn moderneiddio'r deddfwriaeth iechyd meddwl i roi mwy o ddewis, ymreolaeth, hawliau a chymorth gwell i gleifion, yn ogystal â sicrhau bod pawb yn cael eu trin ag urddas a pharch drwy gydol cyfnod eu triniaeth. Mae'r Bil hefyd yn cynnwys mesurau i wella gofal a chymorth i bobl ag anabledd dysgu a phobl awtistig, gan leihau'r ddibyniaeth ar ofal mewn ysbytai.

14. Ceir llawer iawn o ddarpariaeth gwasanaethau iechyd meddwl a ddarperir ar y ddwy ochr i'r ffin rhwng Cymru a Lloegr. Byddai peidio â gwneud darpariaethau yn y Bil hwn yn creu risg o fwy o wahaniaethau rhwng y gwasanaethau sydd ar gael yn y ddwy wlad.
15. At hynny, mae'r cyfnodau cadw a'r hawliau i wneud cais i'r tribiwnlys yn fesurau diogelu allweddol o ran amddiffyn hawliau unigolion sy'n ddarostyngedig i Ddeddf 1983. Hoffwn felly achub ar y cyfle hwn i roi'r newidiadau hynny ar waith yma yng Nghymru yn unol â dull gweithredu Llywodraeth Cymru ar gyfer gwella hawliau unigolion yng Nghymru.
16. Er bod y Bil hwn yn rhoi sylw i faterion datganoledig, mae hefyd yn gwneud darpariaeth o ran materion a gedwir yn ôl. Rwyf felly yn ystyried bod deddfu drwy Fil gan Lywodraeth y DU yn cynnig y dull gweithredu mwyaf cydlynol ar gyfer y darpariaethau a gyflwynir yn y ddeddfwriaeth hon.

Goblygiadau ariannol

17. Mae goblygiadau ariannol y Bil hwn yn parhau fel y'u nodwyd yn fy memorandwm cydsyniad deddfwriaethol gwreiddiol. Mae'r asesiad effaith a osodwyd ar y cyd â'r Bil (yn Y Bil Iechyd Meddwl - cyhoeddiadau Tŷ'r Arglwyddi – Biliau Seneddol – Senedd y DU) yn cynnwys costau i Gymru a amcangyfrifwyd drwy gymhwyso'r costau cynnydd ar gyfer Lloegr. Mae costau ac arbedion costau a amcangyfrifwyd ar gyfer Lloegr wedi'u codi, gydag effeithiau yn dibynnu ar y prosesau y mae'r diwygiadau yn gysylltiedig â hwy.
18. Amcangyfrifir bod cyfanswm y costau (Cymru a Lloegr) ar gyfer y cyfnod arfarnu 20 mlynedd o hyd yn £5.7 biliwn. Bydd y gwaith gweithredu yn cael ei gyflwyno'n raddol ac ni rennir y costau yn gyfartal felly dros y cyfnod o 20 mlynedd. Yn yr asesiad effaith, amcangyfrifir bod cyfanswm y costau i Gymru dros y cyfnod o 20 mlynedd yn £425 miliwn ar draws y sectorau iechyd, tai a gofal cymdeithasol.
19. Pe bai Senedd Cymru yn cydsynio i'r memorandwm cydsyniad deddfwriaethol, ynghyd â'r memorandwm cydsyniad deddfwriaethol atodol hwn, byddai hyn ar sail cyllid canlyniadol gan Lywodraeth y DU i gynnal y gwaith gweithredu fel yr amlinellir yn yr asesiad effaith a osodwyd gerbron Senedd y DU.

Casgliad

20. Yn fy marn i, mae'n briodol o hyd ymdrin â'r darpariaethau hyn mewn Bil gan Lywodraeth y DU gan y byddai hyn, yn unol â'n hymrwymiad i wella hawliau unigolion yng Nghymru, yn sicrhau system gydlynol o hawliau ledled Cymru a Lloegr ac yn ategu ein hamcanion polisi o ran strategaethau iechyd meddwl newydd.

21. Rwyf felly yn argymhell bod y Senedd yn rhoi ei chydsyniad.

Sarah Murphy AS
Y Gweinidog Iechyd Meddwl a Llesiant
8 Ebrill 2025